

Ingen

Romeinse munt op de Boonkamp

Joke Honders

In 2001 verscheen er een artikeltje in de Gelderlander over het feit dat er in Ingen een munt gevonden was uit de vroeg Romeinse tijd. Het was een van de 8 Romeinse munten die een Ingenaar in zijn woonplaats vond.

Een vroege munt

Het muntje op zich zag er niet echt spectaculair uit, een grijs metalen schijfje ter grote van het voormalige kwartje. Het werd in het centrum van Ingen gevonden op het land van boerderij de Boonkamp. Het bijzondere aan het versleten muntje is, dat het dateert uit 32 voor Chr. en dat de beeltenis van Marcus Antonius het muntje sierde. Marcus was veldheer onder Julius Caesar en de minnaar van niemand minder dan de bekende Cleopatra.

Conservator

De conservator van het Koninklijk Penningkabinet uit Leiden noemt het op zich geen zeldzaamheid, maar omdat de vindplaats bekend is, heeft het wel toegevoegde waarde. Wel wijst de conservator op het feit dat Gelderland de rijkste vindplaats van Nederland is wat betreft Romeinse munten. Hoeveel er in de loop der jaren gevonden zijn en op welke plaatsen wilde de conservator niet vertellen aan de krant. Het enige dat hij kwijt wilde, was dat er rond 2001 in vijf jaar tijd maar liefst 1793 munten in Gelderland zijn geregistreerd. Hij voegde eraan toe dat de Betuwse bodem vergeven is van Romeinse munten!

Volgens Arend Datema, die toen nog leefde, was Ingen in de Romeinse tijd een van de inheemse nederzettingen tussen de Romeinse vestigingen Kesteren en Maurik. Tot zover de Gelderlander.

De naam Boonkamp

Waar komt de naam Boonkamp eigenlijk vandaan? De naam komt in andere varianten meerdere keren voor in de Betuwe. In Rijswijk en Echteld vinden we een boerderij Boonkamp, resp. Bonenkamp, terwijl de weg tussen Dodewaard en Ochten de Bonegraafseweg heet. Een ruilverkavelingsweg genoemd naar een gegraven watertje dat de Bonegraaf heette. Ik noem deze weg vaak voor de grap de Via Bononia. Ook in de Over-Betuwe komt de naam voor: Lakemond, Zetten en Homoet.

Nu zullen de meeste mensen denken dat het land was waar veel bonen op groeiden, maar in mijn optie heeft de naam een geheel andere oorsprong. Ik vergelijk de naam met het Duitse Bonn dat afgeleid is van de Romeinse naam, zoals die voorkomt op de Peutingerkaart, namelijk Bonnae. Bon betekent in het Frans nog altijd goed.

Ook in het bekende sinterklaasliedje komen we de volgende regel tegen, Sinterklaasje bonne, bonne, bonne, gooi wat in mijn lege tonne. Waarom zingen we bonne, bonne, bonne?

Sinterklaas versus Bona Dea

Dit zou wel eens te maken kunnen hebben met een oud Romeins feest, de Bona Dea. Het bijzondere aan dit feest is, dat een van de feesten ter ere van deze godin gevierd wordt op 4 december, de dag voorafgaande aan Sinterklaas! Haar andere feest was op 1 mei, evenals Walpurgisnacht.

Het winterfeest van begin december werd 's nachts gevierd door de belangrijkste vrouwen uit de stad, die bijgestaan werden door de zogenaamde Vestaalse maagden. Er mocht geen enkele man bij dit feest aanwezig zijn en zelfs de mogelijke beelden van mannen die in huis stonden, moesten door een doek worden bedekt. Als een man deze plechtigheid ter ere van Bona Dea toch zou zien, dan zou hij met blindheid geslagen worden. Ook buiten Rome werd de Bona Dea vereerd. Romeinse soldaten kunnen deze viering naar andere landen hebben meegenomen, naar de Romeinse marskampen of Romeinse bewoningsplaatsen.

Aangezien er zoveel Romeinse bewoning was in de Betuwe, zou het daarom niet vreemd zijn, als de naam van Bona is blijven kleven aan de grond die haar naam kreeg.

Vesta

De Vestaalse maagden waren aanwezig bij het decemberfeest. De naam is afgeleid van de godin Vesta die met het haardvuur in verband stond. Neemt daarom de haard een centrale plaats in bij het sinterklaasfeest? Piet op het dak, die door de schoorsteen cadeautjes gooit in het schoentje dat naast de kachel staat?

Een groot schandaal in Rome!

Aan een van de winterfeesten van Bona Dea is nog een groot schandaal verbonden die te maken had met de vrouw van Julius Caesar. Het gebeurde in het jaar 62 voor Christus. Een zekere Clodius (ook wel Claudius) had zich verkleed als muzikante en drong het huis van Julius Caesar binnen, die toen Pontifex Maximus was (hogepriester). In dit huis werd namelijk de Bona Dea gevierd dat jaar. Clodius hoopte op deze manier Pompeia Sulla, de vrouw van Julius Caesar, te ontmoeten met wie hij een relatie zou onderhouden. Hij werd betrapt door Caesars moeder en er volgde een aanklacht tegen hem en een proces wegens heiligschennis. Hij bleef liegen en omdat hij waarschijnlijk de rechters had omgekocht, werd hij vrijgesproken. Caesar liet vervolgens zijn huwelijk met Pompeia ontbinden, want de vrouw van een Pontifex Maximus 'hoorde boven elke verdenking te staan'!

Bron:

1. De Gelderlander van dinsdag 3 juli 2001. Editie Rivierenland.
2. Bont, C. de en A.D.M. Veldhorst : *Perceelsnamenatlas van het Rivierengebied*. Kesteren-Wageningen, 1992.
3. Suetonius: *Keizers van Rome*. Amsterdam, 1997.